

Висновки. Проведений аналіз дає змогу зробити наступні висновки щодо становлення та розвитку фермерських господарств в Україні.

В Україні сформований і функціонує сектор фермерських господарств. Станом на 1 липня 2009 р. частка фермерських господарств у загальній кількості господарюючих суб'єктів у сільському господарстві становила 73,4%. Тобто за цим показником фермерство є провідним сектором в аграрному виробництві щодо юридичних осіб за основним видом діяльності. Водночас за питомою вагою у виробництві продукції усього сільського господарства фермерських господарств займають передостаннє місце (останнє держгоспи, у 2009 р. відповідно – 5,0% і 1,2%). За показником рівня рентабельності продукції рослинництва фермерські господарства у 2009 р. зайняли перше місце і тваринництва – третє щодо інших форм господарювання. На жаль, фермерських господарств поступаються їм за показником продуктивного використання землі.

Позитивний вплив на результати господарської діяльності чинника тожності власності і праці і дав підстави більшості науковцям й політикам, реформаторам зокрема, визначити розвиток приватно-трудова форм агрогосподарств як основний напрям аграрної реформи. Цьому мала сприяти й приватизація землі. Але сталося так, що розвиток фермерства в Україні не виправдав прогнозів тих, хто покладав на нього великі надії.

Література:

1. Макаренко П.М. Фермерські господарства України – до 20-річного ювілею / П.М. Макаренко, Л.Л. Мельник // Економіка АПК. – 2010. – № 7. – С. 16-24.
2. Мельник Л.Ю. Розвиток фермерського землекористування / Л.Ю. Мельник, П.М. Макаренко, Л.Л. Мельник // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 15-20.
3. Назаренко О.В. Вплив орендних відносин на оптимізацію землекористування в аграрних підприємствах / О.В. Назаренко // Економіка АПК. – 2006. – № 1. – С. 91-95.
4. Розвиток форм господарювання на селі / В.Я. Месель-Веселяк, П.Т. Саблук, М.Й. Малік та ін. – К.: Урожай, 1993. – С. 234.

УДК 631.11:338.24

ПРИНЦИПИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ В СИСТЕМІ АПК

Комарчук О.В., ст. викладач

Полтавський інститут економіки і права

Стаття спрямовує увагу на таких важливих питаннях, як сутність корпоративного управління, мета Принципів корпоративного управління України та сфера їх дій, статус документа та механізми реалізації принципів і рекомендацій. Висвітлюється механізм реалізації положень національних принципів корпоративного управління. Запропоновані принципи корпоративного управління мають суто рекомендаційний характер і розраховані на добровільне застосування товариствами.

Article directs attention to such important issues as the nature of corporate governance, the purpose of Corporate Governance Principles Ukraine and the sphere of their action, the status of the document and mechanisms of implementation of the principles and recommendations. Elucidates the mechanism of implementation of the national corporate governance principles. The proposed principles of corporate governance are purely advisory and are intended for voluntary application companies.

Постановка проблеми. Принципи корпоративного управління враховують світовий досвід і містять багато прогресивних і нових концепцій, що ще не прописані в законодавстві, але акціонерні товариства можуть закріпити добровільні рекомендації Принципів у своїх внутрішніх положеннях, надавши їм статус обов'язкових. Таким чином вони зможуть врегулювати багато непростих ситуацій, не унормованих законодавством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організація з питань економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) розробила перелік загальних принципів корпоративного управління, що можуть бути використані в законодавстві країнами з перехідною економікою. Розроблені ОЕСР принципи визначають правила за якими грають на фінансових ринках в усьому світі і дотримання яких є однією із необхідних умов залучення інвестицій.

Постановка завдання. Метою статті є охопити різні існуючі моделі корпоративного управління та розкрити принципи за якими вони існують.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні принципи корпоративного управління були затверджені Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку України в грудні 2003р.

Принципи корпоративного управління – це документ, що визначає правила гри. У документі містяться універсальні принципи та рекомендації щодо ефективного управління товариством.

У першій частині документу сфокусовано увагу на сутність корпоративного управління та його важливість, світові тенденції розвитку корпоративного управління, мета Принципів корпоративного управління України та сфера їх дій, статус документу та механізм реалізації принципів і рекомендацій, викладених в ньому.

Друга частина документу містить принципи корпоративного управління - ключові засади, на яких мають розвиватися корпоративні відносини в Україні, а також рекомендації щодо їх застосування на практиці.

Принципи корпоративного управління дають відповіді не тільки на питання, як мобілізувати капітал, але і яким чином здійснювати належний контроль за його ефективним використанням. Відповідь на це запитання є ключовим завданням корпоративного управління і обумовлена проблемою, яка виникла внаслідок розмежування функцій власності та управління і необхідністю приділення належної уваги захисту прав інвесторів в умовах, коли одні особи володіють товариством, а інші ним управляють.

Розроблені ОЕСР принципи корпоративного управління сформовані таким чином, щоб охопити різні існуючі моделі.

До них віднесено наступні: захист прав власників (акціонерів), однакове ставлення до всіх акціонерів, визнання законних прав усіх зацікавлених осіб та заохочення їх до активного співробітництва із самою компанією, своєчасне й точне розкриття суттєвої інформації, ефективний контроль.

Система корпоративного управління повинна захищати права акціонерів. У інвесторів є певні права, але відповідальність за корпоративну стратегію та управління справами корпорації покладається на Спостережну раду та Правління.

Право акціонерів впливати на діяльність корпорації зосереджено на певних фундаментальних питаннях, як то: обрання членів Ради або інші засоби впливу на склад Ради, Внесення змін та доповнень в установчі документи компанії, затвердження особливо важливих угод та інші базові питання, визначенні в законодавстві про акціонерні товариства та внутрішніх документах компанії. У різних юрисдикціях зустрічаються також інші додаткові права такі, як право на затвердження або обрання аудитора, висунення кандидатів до складу Ради, можливість передавати акції в заставу, затвердження розподілу прибутку тощо.

Основні права акціонерів включають право на:

- надійні методи реєстрації власності;
- передачу прав, що надає акція (або передачу акції);
- своєчасне та регулярне отримання необхідної інформації про корпорацію;
- участь та голосування на загальних зборах акціонерів;
- участь в обрані членів Ради;
- отримання частки прибутку корпорації.

Акціонери мають право на участь у прийнятті рішень та отримання достатньої інформації з питань, що пов'язанні з принциповими змінами в компанії.

Акціонери повинні мати можливість ефективно брати участь у загальних зборах акціонерів та голосувати на них, вони повинні отримувати інформацію про правила, що регулюють проведення загальних зборів акціонерів.

Підлягають оприлюдненню структура капіталу та механізми, які дозволяють окремим акціонерам отримувати контроль, що не співставний з їхньою часткою в акціонерній власності.

Крім відносин власності, впливати на контроль над корпорацією можна угодою між акціонерами. Такі угоди надають тим акціонерам, хто бере в них участь, переважне право на придбання акцій, якщо інші учасники угоди висловлюють бажання їх продати. Вони також можуть передбачати зобов'язання учасників голосувати єдиним блоком.

Ринки корпоративного контролю повинні мати можливість функціонувати ефективно і прозоро, а інвестори розуміли свої права та засоби правового захисту.

Акціонери, в тому числі інституційні інвестори, мають враховувати, які витрати та вигоди несе використання ними свого права голосу.

Впевненість інвесторів в тому, що інвестований ними капітал буде захищений від нецільового використання є важливим фактором на ринку капіталу. Цей Принцип підтримує однакове та справедливе ставлення як до внутрішніх, так і до іноземних акціонерів в системі корпоративного управління.

Принципи ОЕСР підтримують концепцію розкриття інформації про усі важливі зміни чи події, що відбуваються в період між наданням регулярних звітів, а саме:

- про результати фінансової та операційної діяльності компанії;
- про загальну структуру власності та розподіл прав голосу;

- про членів Ради і ключових виконавчих директорів та винагороду, яку вони отримують
- про значущі фактори ризику, яку можна спрогнозувати;
- про структуру і політику управління компанією.

Канали розповсюдження інформації можуть мати таке ж саме велике значення, як і зміст самої інформації. Інформаційні технології (інтернет) також надають можливість для удосконалення розповсюдження інформації.

Висновки. Світова практика функціонування корпорацій створила вагомую базу для вироблення загальних принципів у сфері корпоративного менеджменту АПК. Це дало можливість виявлення сутності корпоративних відносин і урахування інтересів різних структурних категорій суспільства. В зв'язку з цим, очевидною є необхідність застосування існуючих зарубіжних моделей (американська, європейська, японська) корпоративного управління з урахуванням характерних рис української ринкової економіки, культурних традицій й історичних умов, специфіки формування корпоративних відношень.

Література:

1. Давиденко М.Н. Економічна природа корпоративного управління // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип.4(95), 2009. - С. 20-22.
2. Задохайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник, -Х.: Еспада, 2003. - 688 с.
3. Міжнародні та національні стандарти корпоративного управління (збірник кодексів та принципів). - К.: Міжнародна фінансова корпорація. – 2002.

УДК 631.1:65.011.47:031.2.48

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Семенова Л.Ю., здобувач

Полтавська державна аграрна академія

У статті розглядається сутність конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, та висвітлено основні підходи, які використовуються в сучасних умовах. Запропоновано ряд показників для оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств.

Essence of competitiveness of agricultural enterprises is examined in the article, and basic approaches which are used in modern terms are reflected. The row of indexes is offered for the estimation of competitiveness of agricultural enterprises.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення відсутнє загальне, єдине визначення конкурентоспроможності, а отже і відсутній єдиний метод оцінки її рівня. Основні питання методології оцінювання конкурентоспроможності підприємства стосуються вибору відповідного критерію та показників. Критерій повинен узагальнити інформацію, що передається показниками, й відобразити стан досліджуваного явища.